

Mnogovrstne novice.

* *Hude zime.* — Iz listin starodavnih časov se o hudih zimah poroča med drugim to-le: l. 680. je zmrznilo jadransko morje, — l. 1132. je zamrznila reka Pad (Po) od Kremone do morja, reka Rona je bila tako zamrznela, da so čez njo težke vozove vozili in vino se je v sodih spremenilo v led, — l. 1246. so bile lagune okoli Benetk popolno pokrite z ledom, na katerem so se zabavale o pustu maškare, — l. 1290. zamrznil je Kategat, — l. 1305. so ljudje hodili po botniškem morji od Kodanja do Gdanskega, — l. 1408. je zamrznila cela Donava in v Parizu je led skoro vse mostove podrl, — l. 1420. so ljudje po Francoskem zelo mrli vsled hudega mraza in roparske živali so žrle mrličje po cestah v Parizu, — l. 1433. snežilo je v Holandiji neprestano 40 dni, — l. 1493. zamrznila je luka pri Genovi, — l. 1497. in 1507. luka pri Marsilji, — l. 1544. so prodajali v Parizu zmrzlo vino na funte, — l. 1594. zamrznilo je morje pri Marsilji in pri Benetkah, — l. 1648. so za vojake vino na Ruskem žagali, — l. 1665. je prekoračil Karol XII., kralj švedski, s topovi in vsem vozovjem mali Belt, — l. 1788. bil je led na versaljskem kanalu 12 palcev debel, laguna okoli Benetk je zamrznila in na ledu so jedli in pili, — l. 1795. je bilo v Parizu 42 dni 23 stopinj mraza, holandsko brodovje, katero je bilo zamrznilo, so vgrabili francoski konjiki, — l. 1853. so bolj ali manj zamrznilo skoro vse reke v Evropi. — Ta pregled hudih zim v preteklih stoletjih nam kaže, da je še dosti hujih zim bilo, kakor je letošnja.

Naši dopisi.

Na Dunaji 20. dec. (*Tukajšnja slovanska društva.*) Začetkom tega meseca priredila je „Slovenija“ slavnost v spomin neumrljivemu Prešernu. Hotela je „Slovenija“ napraviti komers na slavo našim gosp. državnim poslancem; prijazna dunajska policija pa tega ni dovolila; no v teh burnih časih dobra volja tudi nekaj velja! Komers je bil tako obilno obiskan, kakor se še ne vemo spominjati. Počastili so nas s svojim pohodom vsi gosp. državni poslanci slovenski, kakor tudi gosp. profesorji Šuklje, Štritar in Kandrnal. Gosp. predsednik Pukl navel je v kratkih potezah zasluge Prešernove ter pozdravil navzoče goste, kakor tudi slovanska društva, ki so bila mnogobrojno zastopana; celo Poljaci, oni separatisti, ki so se doslej zmerom ogibali slovanskih društev, tudi oni so prišli k slovesnosti. Vsacega rodoljuba mora to približevanje srčno veseliti. Petje je bilo izborno, po vsem izvrstno, sosebno konservatorist g. Lauppert in Slovenec Pirnat sta očarala občinstvo s svojimi krepkimi in milodonečimi glasovi. „Slovenija“ je pač previdela, da si mora za take prilike preskrbeti dobrega govornika. Vse to se je pri zadnjem komersu zgodilo. Gosp. Danilo Majaron je z opravičenim navdušenjem govoril o našem velikanu Prešernu ter izvrstno naslikal stanje našega naroda, žel je tedaj tudi obilno pohvale. Kar je pa posebno hvale vredno, je to, da je bil govor originalen, po vsem le delo gosp. Majarona, lahko ga je tedaj z dobro vestjo ponatisnil „Slov. Narod“. Gosp. Alma Štefanovčeva je prav dobro deklamovala Prešernovo „orgljar“. V zabavnem delu vršili so se še razni govori, ni nam mogoče tu vse zabilježiti, omeniti hočemo le govora gosp. državnega poslanca dr. Vošnjaka, ki je omenil, naj ostanejo vseučilišniki tudi v realnem življenju zvesti svojemu narodu. Znano vam je uže iz raznih poročil, kako krepko deluje na Dunaju „slovansko pevsko društvo“. Omenjeno društvo je 17. dne t. m. zopet priredilo koncert, ki je

bil prav dobro obiskan. Med gosti si videl tudi slov. poslanca gosp. Nabergoja in gosp. Pfeiferja. Sodelovale so najbolj odlične moči slovanske. Gospa Stepanov, rodom Rusinja, je igrala z nekako lahkoto najtežje muzikalnične produkcije, tako Rubinsteina, Čajkovskega, Lečetičkija i. d. Gosp. Toms, ud dvorne kapele, igral je s kornetom iz česke opere „Zmařena svatba“ z izvrstnim vspehom. Pevci so peli razne slovanske pesmi, med temi tudi slovenski „Prva ljubezen“ in „slabo sveča je brlela“, ki ste bili z veliko navdušenostjo sprejeti. Zbor je tudi pel narodne pesmi, ruske, srbske in bolgarske. Kako milo je donel po dvorani jugoslovanski mol! Sploh so pevci želi obilno pohvale. Svirala je tudi vojaška godba same slovanske; sosebno je občinstvu ugajala Vilharjeva „slovanska cvertura“ in Komzakovs „české zvuky“ potpourri, ki so se morale ponavljati. Vse to kaže napredek slovanskih društev v središču carstva.

V Kostanjevici 4. dec. (*O predavanji gosp. Dolenca na dalje.*) Gosp. vodja Dolenc je omenil še en način pomnoževati trte, to je, s sejanjem grozdnih pešk, vendar pravi, da tega načina trte pomnoževati se bomo le tedaj poprijeli, če bi se trtna uš tudi v naše kraje zanesla. Ko bi naše vinograde ta nesreča zadela, prisiljeni bi bili zarediti si ameriškansko trto, katere edine se nesrečna uš ne loti, ter na njo cepiti domača plemena. — Potem smo čuli, kako se žveplijo trte in kedaj. To delo po Dolenskem še ni znano, a podoba je, da se bodo tudi naši vinorejci morali poprijeti žvepljenja, ker plesnoba se je tudi po Dolenskem uže pokazala. V vinogradu g. Strausa nam je gosp. Dolenc pokazal tudi trte, ki imajo to bolezen uže na sebi; letošnje jesen je bilo tudi videti uže precej plesnivih grozdov, ki tu in tam še zdaj po trtah visijo. Če hočemo odvrniti veliko zlo od naših trt, treba bo precej letos pričeti z žvepljenjem, dokler se bolezen preveč ne razširi. Groza mora vinorejca biti, ko čuje, koliko škode je ta bolezen v raznih deželah že naredila, ko je vničila ves vinski pridelek. Toraj Dolenci, nikarte dremati! Lotite se dela, dokler je še čas! Žveplo se dobi pri gosp. Kocijančiču v Podgori pri Gorici, meh za žvepljenje pa pri gosp. Vinc. Poniza v Ajdovščini. — Žvepliti se mora le o lepem, suhem vremenu, ter ne biti z žveplom skopemu. Če bi pa v 48 urah po žvepljenju deževalo, se mora delo ponoviti. Da pa vino po žveplu ne diši, se pretaka skozi bakrene lije. — Za tem podukom je sledil nauk o kletarstvu. Kakor pri vseh oddelkih gospodarstva, je tudi pri kletarstvu neobhodno potrebna snaga; snaga v kleti v sodih, sploh v vsem, kar se pri vinu rabi. Le prerado se vino spridi zavoljo slabih, plesnivih sodov. Treba je toraj s sodi tako ravnati, da ostanejo dobri, če tudi so dalj časa prazni. Prva potreba je sod čisto oprati in osnažiti s ščetjó (krtačo), ki je nalašč za to pripravljena in velja 80 krajc. Ko je bil sod s ščetjó osnažen, se splahnuje z vodo toliko časa, da priteče popolnoma čista voda iz njega; kar se vode čez noč skupaj scedi, se do čista pobere z gobo. Tako osnaženi sod se žvepli s pripravo, ki se ji pravi „žveplavna laterna“, tako, da se napelje dim pri čepu v sod; ko se je pa pričelo pri odprti vehi iz soda kaditi, se sod zabije. Tako žvepljenje, ki sila malo stane, se mora ponavljati vsaki mesec. Ožvepljeni sod se mora, predno se vino va-nj toči, odpreti, da ga zrak prešine, vsaj en dan; potem se s ščetjó odrgne, z vodo splakne in z rabo je. Žveplilo bi se tudi lahko tako, da bi se pri vehi dim pokazal, al dela je več, ko na zgoraj imenovani način. Pripravo za žvepljenje sodov bi gotovo g. vodja vsakemu rad oskrbel, kakor tudi drugo vinorejsko orodje; vsaj nas je tega zagotovil. — Silno važno je

tudi, da je pri sodih, ki imajo vratca, šravf znotraj dobro s smolo zakapan, da železo ne pride z vinom v dotiko, drugače dobi vino črno barvo, ki se pa še le pokaže, ko vino nekoliko časa v odprti steklenici stoji. — Veba mora sod dobro zapirati, da zrak do vina ne more. Veho s cunjjo ovijati ni dobro zato, ker se vino, ki ga je cunjja popila, na zraku okisa, in ta kislina zopet po cunjji v vino prihaja, ki po tem cikasto postane. — Na dalje smo slišali, katere snovi so v vinskem moštu, in za kaj je v moštu ta ali ona snov. Največ je v moštu vode, celó 80 in mogoče še več odstotkov; kisline je od 5 do 15 tisučink. Dobro vino ne sme imeti čez 5 do 6 tisučink kisline. Jez sem ga uže pil, se ve da ne v Kostanjevici, ki mi je usta do ušes potegnilo, tisto je gotovo imelo več ko 15 tisučink kisline. Beljakovine, to je tiste snovi, ki jo vidimo v nekaterem vinu vlačiti se ko megla, in se v kuhanem vinu na dno vleže, je tudi v moštu mnogo. Sladkorja je več, bolj ko je bilo grozdje zrelo, in boljšega plemena, ko je bilo. Večidel je sladkorja 18 do 20 odstotkov. Nadalje so v vinu tako imenovane ekstraktne snovi, to so tiste, ki dajo vinu pravi okus; med te štejemo: gumi, glicerin, maščobni slaj, jantaritd. tudi zagatnost ali čreslovino, ki dá vinu trpkost in stanovitnost. (Dal. prih.)

Iz Bizovika. (*Vabilo k občnemu zboru*) narodne čitalnice dne 28. grudna. Dnevni red: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo blagajnika. 3. Volitev novega odbora. 4. Nasveti posameznih udov. — Začetek zborovanja ob 3. uri popoldne.

Za odbor: Franjo Bučar, predsednik.

Iz Ljublane. — Državni zbor miruje in naši gospodje poslanci bivajo zdaj na počitnicah božičnih domá. Kakošnih poročil so nam prinesli z Dunaja? — Vojna postava — pravijo — je bila termometer avstrijskega pravega patriotizma. Zdaj je vlada dosti očitno videa, na kateri strani ima prijatelje Avstrije, in ta skušnja jej bo kažipot, na katero stranko se ima odločno naslanjati, ako hoče vspešno delovati na korist državno. Grof Taaffe po zmagi v vojni postavi jako ojačen sedi zdaj na ministerskem stolu, in zato se po pravici pričakovati sme, da zdaj začne akcijo, kateri geslo je „*justicia regnorum fundamentum*.“ Pod tem glasom pa morajo dežele doseči in narodi dobiti, kar jim gré po tradicijah habsburške monarhije in po ustavi pošteno. Nadejati se tedaj smemo od novega leta to, kar nam je dolžno ostalo letošnje leto. — Zadnje dni so iz Ljubljane na Dunaj in z Dunaja v Ljubljano letele govornice, da vitez Kaltenegger popusti deželno glavarstvo, da dr. Poklukar bode njega namestnik itd. Vse to so pravljice brez temelja; glavna stvar nam je razpust sedanjega deželnega zbora. Dokler ta vloga narodnih deželnih poslancev ni rešena, je vse drugo „*filias ante patrem*.“

— (*Narodni volilni odbor*) se je v ponedeljek zvečer zbral v posvèt; kdo naj se našim Dolenjcem nasvetuje za državnega poslanca namesti umrlega grofa Barbota. Dr. Jan. Bleiweis je odboru naznanil poročila od zaupnih mož iz Dolenjskega prejeta, med drugim tudi pisma gosp. A. Navratila iz Metlike, v katerem on rad odstopi od svoje kandidature, če si volilni odbor izvoli kneza Ernesta Windischgrätza ter Dolenjcem čestita, da dobijo tako odličnega in uplivnega zastopnika na Dunaji. Kakor „oklic“ na zadnji strani današnjega lista kaže, je narodni volilni odbor enoglasno sklenil, princa Ernesta Windischgrätza priporočati našim volilcem na Dolenjskem. Za trdno se nadjamo, da v zgledu gosp. Navratila tudi drugi rodoljubi popustijo nameravane kandidature, da bode izvolitev od centralnega narodnega odbora nasvetovanega kandidata enoglasna.

— (*Iz seje deželnega odbora 23. decembra.*) Na obravnavanju je bila pogodba, po kateri bi se usmiljenim sestram v novi norišnici na Studenci izročila vsa oskrba in strežba blaznih; — proračun normalnošolskega zaklada za l. 1880. s skupno potrebščino 195.127 gold. se bode predložil prihodnjemu deželnemu zboru v potrjenje in v dovoljenje 18% priklade na direktne davke za normalnošolski zaklad; — dražbena oddaja priprege in hrane za odgonce na Vrhniki in v Postojni za leto 1880. se je potrdila; — v občinah Novomesto in Osilnica se je za l. 1880. dovolila 25% občinska priklada na direktne davke, v občini Knežja lipa pa 24% priklada.

— (*Mestni odbor*) je v večerajšnji seji med drugim razpravljal po dr. Kovaču sproženi predlog za nastavo posebnega mestnega živinozdravnika in mesogleda. Razprava je bila obširna, kakor je potrebuje važna stvar, ki ima brez potrebe pomnožiti mestne stroške. Po opravičenem predlogu gosp. Dežmana je bil sklep odložen za prihodnjo sejo.

— Na prošnjo trgovinske in obrtnijske zbornice v Ljubljani je ces. kralj. gospod deželni predsednik ukaz od 29. septembra 1879. leta premenil tako, da je o merah in utežih postavljene obroke podaljšal. Vsled tega se morajo vse do konca leta 1876. preskušene in cimentirane mere in uteži do zadnjega marca 1880. leta in one leta 1877. preskušene in cimentirane mere in uteži do zadnjega aprila 1880. l. vnovič potrditi.

— Govori se nekaj o napravi železnice iz Ljubljane v Kamnik, za katero hoče dovoljenja prositi neki konsorcij posestnikov.

— Gosp. Karol Pleško je za c. k. okrajnega sodnika z Vrhnike prišel v Litijo, — gosp. Janez Delpin pa iz Litije v Škofjo Loko.

— Gosp. Jurčiču se je, kakor „Slov. Narod“ poroča, zdravje uže toliko zboljšalo, da je večeraj zopet prevzel vredništvo „Naroda“.

— (*Vabilo gospodom društvenikom narodne čitalnice ljubljanske*) v občini zbor 26. decembra dopoldne ob 11. uri v čitalnični dvorani. Vrsta obravnavam: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Nasvèt čitalničnega odbora za premembo društvenih pravil. 5. Nasveti posamesnih društvenikov. 6. Volitev dveh pregledovalcev za račun. 7. Volitev 15 odbornikov. Čitalničin odbor.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Vojna postava je bila 20. dne t. m. sprejeta z večino dveh tretjin; zanjo je glasovalo 223 poslancev, 105 pa zoper. Cesar jo je uže potrdil.

— Delegaciji ste delovanje svoje začeli 16. dne t. m. Vitez Schmerling se je z enim glasom večine pospel na sedež predsednika avstrijski delegaciji. Baron Haymerle, minister vnaojih zadev, je delegacijama predložil proračun za skupne zadeve celega cesarstva, ki znašajo 105 milijonov gold. Če se odbijejo lastni dohodki skupnih ministerstev, imajo davkeplačilci pokriti še 99 milijonov gld., od katerih nas zadene 68, ogerske dežele pa 31 milijonov gold. Za Bosno in Hercegovino bo treba 8 milijonov gold.

— Dela posameznih odsekov zbornice poslancev bi se veliko hitreje vršila, ako bi jezični liberalci v njih ne mlatili toliko prazne slame.

— Ob novem letu se pričakuje imenovanje treh ministrov, katerih posle dozdej opravljajo le začasniki.

— Ustavoverna stranka se je sedaj popolno razcepila; kljub naprednjakov je zapustil izverševalni odbor ustavovercev v togoti, da so nekateri liberalci glasovali za vojno postavo.